

วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ : ตำนานสร้างโลกฉบับบ้านปาลาม

ศ.ชวน เพชรแก้ว | Professor Chuan Petkaew

ความนำ

วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่บันทึกลงในหนังสือชุด (หรือสมุดข่อย) เป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งบอกถึงความเป็นท้องถิ่นระดับลึกอย่างหลากหลายและพิสดาร เป็นเครื่องประเทืองปัญญาและเครื่องประเทืองอารมณ์ของผู้คนร่วมสมัยและผู้คนรุ่นหลัง เมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้จำนวนมากพบในหอไตร (หอพระไตรปิฎก) ของวัดเก่าทุกวัด นับร้อยนับพันฉบับ หลังจากนั้นช่วง 60 - 70 ปีต่อมาวรรณกรรมดังกล่าวขาดการนำมาศึกษาและการดูแลรักษา จึงเสื่อมสภาพและถูกทำลายด้วยคดีต่างๆ ประเมินว่าสูญหายไปไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 - 80 โดยเฉพาะที่จารในใบลานซึ่งนิยมจารด้วยอักษรขอม ภาษาบาลี และภาษาไทย (สุธวิงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2548)

ระหว่างปี พ.ศ. 2544 - 2547 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้ให้การสนับสนุนทุนวิจัยชุดโครงการภูมิปัญญาทักษิณจากวรรณกรรมและพฤติกรรมแก่ ศาสตราจารย์สุธวิงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ชุดโครงการนี้มีโครงการย่อย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรม ซึ่งศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่จารในหนังสือชุดจากแหล่งสืบค้น 5 แหล่ง คือ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง โรงเรียนสตรีพัทลุง และแหล่งอื่นๆ อีกจำนวนหนึ่ง จำนวนหนังสือที่นำมาศึกษามีทั้งที่ต้นฉบับยังคงสมบูรณ์ และชำรุด

หลายสำนวนตรวจสอบกัน จำนวนมากกว่า 5,000 ฉบับ หนังสือส่วนใหญ่เป็นฉบับคัดลอก สืบต่อกันมา ในขั้นต้นคณะวิจัยในโครงการจำนวน 40 คน ได้จัดทำวรรณกรรม ปฏิทัศน์ จำนวน 435 เรื่อง เพื่อประมวลสารัตถะ รูปแบบ ลักษณะทั่วไป และลักษณะเฉพาะ ขึ้นต่อ มาจัดทำเป็นวรรณกรรมทักษิณ : วรรณกรรมปริทัศน์ และวรรณกรรมทักษิณ : วรรณกรรม พิณิจ สำหรับผู้ประสงค์จะศึกษาภาพรวมในเบื้องต้น ต่อจากนั้นคณะผู้วิจัยได้คัดสรรวรรณกรรม อีกชิ้นหนึ่งจำนวน 84 เรื่อง பிரிวรรตเป็นอักษรวิธีปัจจุบันโดยรักษาถ้อยคำเดิมไว้ เพื่อให้ ผู้สนใจทั่วไปสะดวกต่อการศึกษาวิจัยในโอกาสต่อไป ในจำนวนวรรณกรรมคัดสรรจำนวน 84 เรื่อง ได้มีผู้ปริวรรตตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลาม และพิมพ์เผยแพร่ในวรรณกรรม ทักษิณ : วรรณกรรมคัดสรร เล่ม 1 โดยรวมพิมพ์อยู่กับวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ 7 เรื่อง คือ ไตรภูมิฉบับบ้านกระป๋นน้อย แผนที่ภาพไตรภูมิฉบับควนมะพร้าว จังหวัดพัทลุง นางโศก วดิศำกาพย์ ศิลลาคำกาพย์ พระปรมัตถธรรมคำกาพย์ ฉบับชำระ คัมภีร์มหาวิบาก ฉบับ ร้อยแก้ว และคัมภีร์มหาวิบาก ฉบับคำกลอน

ความน่าสนใจของตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลาม คือ เป็นตำนานที่มีเนื้อหา แปลกไปจากตำนานสร้างโลกฉบับอื่นๆ พระอิศวรและพระอุมาตัวเอกของเรื่อง อันเป็นองค์ ปฐมของบรรดาสัตว์และพืชพันธุ์ที่มีขึ้นมาในโลก สร้างขึ้นมาจากเทวฤทธิ์และอิทธิปาฏิหาริย์ ของเหล่าเทพดาซึ่งมีพระอินทร์เป็นองค์ประธานในการชุบสรรคขึ้นมา โดยที่ตัวเอกใน ตำนานนี้เน้นองค์พระอิศวรและพระอุมาเป็นสำคัญ จึงเป็นตำนานที่ค่อนข้างห่างไกลลัทธิ ไศวนิกาย เห็นถึงความเป็นฮินดูลัทธิศักดิ์ และความเป็นพุทธมหายาน ลัทธิตันตระ-วัชรยาน (พิชัย แก้วขาว, 2548) จากความน่าสนใจดังกล่าวผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการนำเรื่องนี้มากล่าวถึง น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ และวรรณกรรมของประเทศใน วงกว้างต่อไป

วรรณกรรมตำนานในภาคใต้

ความเข้าใจต่างๆ ไปเกี่ยวกับคำว่า “ตำนาน” คือ เรื่องราวปรัมปราหรือประวัติ ความเป็นมาของบ้านเมือง บุคคลสำคัญ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ทั้งที่เล่าสืบทอดกันมา ด้วยปากเปล่า และจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเรื่องเล่าที่กินความหมายกว้างขวาง และสะท้อนให้เห็นความเชื่อของผู้คนที่เล่าเรื่องนั้น คุณลักษณะอย่างหนึ่งของตำนานคือ สามารถเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้ (เสาวลักษณ์ อนันตสานต์, 2547) ในพื้นที่ ภาคใต้บางแห่งเรียกตำนานว่า “เพลา” หรือ “หนังสือเพลา” เหตุที่เรียกเช่นนี้เนื่องจากแต่ เดิมเรื่องราวของบ้านเมือง ศาสนา หรือประวัติบุคคลของภาคใต้ บันทึกลงในหนังสือชุด (สมุดข่อย) หากบันทึกเรื่องราวของตำนานเมืองเรียกว่า “เพลาเมือง” และหากบันทึกเรื่องราว

ตำนานพุทธศาสนาหรือเรื่องราวของวัดเรียกว่า “เพลาวัด” แต่ในพื้นที่ภาคใต้บางแห่ง การบันทึกเรื่องใดๆ ลงในหนังสือбудลาวันเรียกหนังสือนั้นว่า “เพลา” ทั้งสิ้น

สุริวงค์ พงศ์ไพบูลย์ (2542) กล่าวถึง “เพลา” ว่า คือ ตำรา ตำนาน พระราชกำหนดซึ่งแต่งขึ้นหรือตราไว้เป็นหลักฐานสำคัญ เขียนลงในสมุดข่อย ถือเป็นหนังสือคู่มือหรือคู่มือบ้านคู่มือเมือง เพื่อถือเป็นหลักฐานที่ใช้ในการปฏิบัติ

จากนัยดังกล่าวชาวบ้านภาคใต้ต่างๆ ไปแต่เดิมจึงมีความเชื่อว่า ตำนาน หรือหนังสือเพลามีความศักดิ์สิทธิ์เพราะเป็นหนังสือที่เขียนเรื่องราวของวัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เกี่ยวกับศาสนา และเป็นหนังสือที่พระมหากษัตริย์ทรงอุทิศไว้สำหรับวัด และบ้านเมือง จะต้องเก็บรักษาไว้อย่างดี แต่เดิมการนำหนังสือเพลาออกมาอ่านหรือใช้ประโยชน์ใดๆ ก็ตาม ผู้ถือเพลาหรือผู้เก็บรักษาจะต้องจูดรูปเทียนบูชา ประภาคาราธนา โดยนำหนังสือเพลาใส่พานทูนหัวหรือยกไว้เหนือศีรษะ มีคนกั้นร่ม นำมาวางลงแล้วถวายบังคม ผู้อ่านเพลาหรือผู้ใช้เพลาต้องนุ่งขาวห่มขาวและถือศีล และผู้ฟังก็ต้อง นุ่งขาวห่มขาว และถือศีลเช่นเดียวกัน (สาคร บุญเลิศ, 2547)

หากจัดกลุ่มวรรณกรรมตำนานในภาคใต้ พบว่า นอกจากมีกลุ่มตำนานสร้างโลกแล้ว ยังมีกลุ่มตำนานบ้านเมือง กลุ่มตำนานศาสนา กลุ่มตำนานโบราณสถาน และโบราณวัตถุ กลุ่มตำนานประวัติบุคคล กลุ่มตำนานการละเล่น และกลุ่มตำนานประเพณี สำหรับกลุ่มตำนานสร้างโลก ที่พบได้แก่ ฉบับบ้านป่าลาม นางโกลควดี ฉบับสถาบันทักษิณคดีศึกษา นางโกลควดี ฉบับตำบลนาท่อม อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง และประวัตินางโกลควดี ฉบับนายท้าม เจริญพงษ์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติและลักษณะวรรณกรรมตำนานฉบับบ้านป่าลาม

ตำนานสร้างโลก ฉบับบ้านป่าลาม บันทึกในหนังสือбудลาว ขนาด 12 × 17 เซนติเมตร เดิมอยู่ในความครอบครองของนายคำ คงคะนึ่ง อยู่หมู่ที่ 2 ตำบลช้างให้ตึกอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ปัจจุบันต้นฉบับเก็บรักษาไว้ที่บ้านเลขที่ 27/50 ถนนหนองจิก ตำบลสะบารัง อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี นอกจากตำนานสร้างโลกฉบับนี้แล้ว ยังพบอีกฉบับหนึ่งซึ่งมีเนื้อหาตรงกัน คือ ฉบับบ้านทุ่งลัง พบที่บ้านทุ่งลัง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เนื้อเรื่องของวรรณกรรมฉบับนี้คัดลอกรวมอยู่กับเรื่องอื่นๆ เข้าใจว่ามีที่มาจากที่เดียวกันกับฉบับบ้านป่าลาม หรืออาจจะแพร่กระจายไปจากฉบับบ้านป่าลามก็อาจเป็นได้

ตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลาม ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง และวันเดือนปีที่แต่ง เป็นหนังสือбудลาว สภาพต้นฉบับชำรุดขาดในส่วนกลางเล่มและหน้าปลายไปบ้างเล็กน้อย เขียน

บรรยายด้วยร้อยแก้ว มีร้อยกรองแทรกอยู่บ้าง ส่วนที่เป็นคาถาที่ใช้ในพิธีกรรมเขียนด้วยอักษรขอมส่วนรายละเอียดอื่นๆ ไม่สามารถสืบค้นได้มากกว่านี้

มุมมองด้านเนื้อเรื่อง

เนื้อเรื่องของตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลาม ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนต้น ส่วนเนื้อหา และส่วนท้าย

ในส่วนต้น หลังจากขึ้นต้นด้วย “นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส” แล้วกล่าวถึงหญิงชายที่จะอ่านจะเรียนตำนานฉบับนี้ว่า “ให้ทำเตียงขึ้นแล้วเอาข้าวตอกดอกไม้ เทียนโทก หมากพลู แล้วตั้งหนังสือบนเตียง แล้วปราณิบัติ แก่หนังสือนี้ ให้ทูนเกล้า เกสาก่อน มีไชยสหวัดดีแล ฯ คนจะรู้มีถึงแต่ท่านผู้มีบุญแล หนังสือนี้หากคนจะรู้มีถึงเลย ให้ตั้งจิตในทางท่านนี้เอาเปนมั่นเปนมั่นว่า เรานี้ มีรู้แพ้แก่คนมีรู้จนแก่ท่านเลย ให้ลำนึกถึงสิน ถึงทาน ถึงบิดามารดา แก้ว 3 ประการ แล้วให้ลำนึกถึงผู้เขียนท่านนี้ ให้ลำนึกถึงพระอาทิตย์ พระจันทร์ ดิน น้ำ ไฟ ลม คุณครูหม้ออาจารย์ อันสอนมาให้รู้ตำรานี้แล” เนื้อหาต่อจากนี้ กล่าวทำนองสาปแช่งว่า “ถ้าผู้ใดไม่เชื่อ เกิดอย่ารู้ มีเหตุจิตใจเลย ถ้าหญิงชายผู้ใดจะอ่านจะเรียนจะเขียนมิได้บอกเจ้าของตำรานี้ ปราณิบัติก่อนให้อ้อปราไชย ถ้าบังเกิดไปอยู่แค่เรือนใด ท่านผู้ใดบังพรางไว้ขอให้ไฟกินเรือน ขอให้้อปราไชย ปราไหลกันทุกเทวารাত্রีกาลเกิด ขอให้ไปยังจะตระกูล ใต้แผ่นดินเหล็ก ในใต้เถรเทศ อย่าให้รู้พบพระเลย ถ้าผู้ใดบังพรางไว้ตำรานี้ มิได้บอกแก่เจ้าของตำรานี้ ตำรานี้ก็รู้ทั้งผิดรู้ทั้งต้อง รู้ทั้งได้ รู้ทั้งเสีย รู้ทั้งสิก รู้ทั้งตื่น รู้ทั้งหนักรู้ทั้งเบา รู้ยู่สิ้นแล หากคนจะรู้มีถึงเลย” เนื้อหาลำดับต่อไปกล่าวถึงการเก็บรักษา และการปฏิบัติต่อตำราว่า “อย่าให้คนเห็นเลย ตำรานี้ไว้ขาดเนื้อความนั้กแล อย่าให้ใครรู้ใครเห็นเลย ให้ห่อผ้าขาวไว้ใส่สาตหมอนที่หัวนอน ครั้นถึงวัน 8 ค่ำ วันพระสบายใจ ให้ตั้งขึ้นบนเตียง ปราณิบัติข้าวตอกดอกไม้ เทียนโทก หมากพลู 5 คำ ข้าวตอก 5 กอง เทียน 5 เล่ม ดอกไม้ 5 ดอก แล้วไหว้ปราณิบัติจงทุกที ทำดังนี้ให้จงได้ ตำรานี้ได้เป็นที่พึ่งได้เป็นที่รำพึง ได้เป็นที่ดับทุกข์ทั้งเสลีน ประเสริฐนักให้หาเองตามตำรานี้แล”

ในส่วนเนื้อหา หรือเนื้อเรื่องการสร้างโลก กล่าวถึง เหล่าเทพดาผู้ใหญ่อันมี พระอินทร์ พระพรหม พระพิรุณสะหนุกัน พระชีนาสพ พระปัจเจกโพธิ และเทวดา มาประชุมและพร้อมใจกันเนรมิตเทวบุตรองค์หนึ่งให้ชื่อว่า “พระบอริเมนสุน” ต่อจากนั้นเหล่าเทวดาบอกให้พระบอริเมนสุนสร้างโลกขึ้นมา โดยสร้างแผ่นดินหรือนางธรณีขึ้นมาก่อนเท่าใบหว้า ลำดับต่อมาได้สร้างพระมหาสมุทร พระอาทิตย์ พระจันทร์ พระพาย ปลาอนัน

แม่น้ำ ลำคลอง บาง ท่า ต้นไม้ เส้นหญ้า ตลอดจนสร้าง**พระอิศวร**และ**พระอูมา**ขึ้น โดยให้พระอิศวรเป็นเจ้าของแห่งพื้นแผ่นดิน ส่วนพระอูมานั้นให้เป็นเจ้าแห่งน้ำ ทั้งสองเป็นมนุษย์หญิงชายคู่แรกของโลก ได้อยู่ด้วยกันนานถึง 12 ปีเศษ โดยไม่มีความรู้สึกในเรื่องเพศ จนพระอินทร์ต้องเสก**ผลหว่า**ให้กิน ทั้งสองจึงมีความกำหนด และมีลูกติดตามกันมาถึง 12 คน ทั้ง 12 คนได้แต่งงานกันเอง ลูกคนแรกเป็นชายชื่อ **เจ้าสุวันนะไพจิต** หรือ**พระองค์หนู** ได้แต่งงานกับน้องคือ **นางสีดอไม้** หรือ**พระองค์จิว** เมื่อทั้งสองสมสู่กันก็สิ้นใจตายไปเกิดเป็นต้นข้าว หรือ**แม่โพสพ** เป็นอาหารเลี้ยงดูมนุษย์โลก ลูกของพระอิศวรและพระอูมาทั้ง 12 คน ต่างพูดจาคนละภาษา เป็นที่มาของ 12 ชาติ 12 ภาษา และเป็นต้นเหตุแห่ง 12 นักษัตร จากนั้นเหล่าเทวดาทั้งหลายได้เนรมิตให้เกิดวันเดือนปี และทิศต่างๆ 8 ทิศ มีทวีปเกิดขึ้น โดยมี**ชมพูทวีป**คือ โลกมนุษย์เป็นทวีปแรกเป็น ทวีปข้าง**ห้วนอน** (ทิศใต้) ส่วนทวีป**บูรณะพิตธิ** (บุพวิเทห์) อยู่ด้านตะวันออก ทวีปข้าง**หนประจิม** เรียก**ทวีปโคธานี** (อมรโรชยาน) และทวีปข้าง**หนอุดร**เรียก**ทวีป อุดอนประกาโหร** (อุดรกุรุ) แต่ละทวีปประชากรมีหน้าตาต่างกัน คือ เหมือน**ผลไม้**เหมือน**เดือนเพ็ญ** หน้า**เหมือนวัว** และหน้า**เหมือนไก่** ตามลำดับ ลูกของพระอิศวร และพระอูมา ได้ให้กำเนิดบุตรหลานสืบต่อมาจนกลายเป็นพลโลกในปัจจุบัน ลูกคนที่ 7 คือ **พระองค์ม้า**ได้อยู่กับ**พระองค์พะ** มีลูกชายบวชเป็นชี ชื่อ **ฤทธิมณี** ได้เป็นเจ้าแห่งมนตร์คาถา ส่วน**พระองค์ลิง**และ**พระองค์ไก่** อยู่กินกันมีลูกชาย คือ **ฤทธิมุน** ได้เป็นเจ้าแห่งหูกยารักษาโรค

ในส่วน**ท้าย** ได้กล่าวถึงการก่อเกิดพิธีกรรมทั้งหลายอันเป็นปฐมแห่งคติความเชื่อและพิธีกรรมในเวลาต่อมา ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ได้แก่ เรื่องการเกิด การแต่งงาน งานมงคลต่างๆ การตาย และการประกอบพิธีศพ การทำไร่ทำนา อาถิ การทำขวัญข้าวได้กล่าวว่า มีขึ้นมาจากสาเหตุของการทำขวัญบ่าวสาวในงานแต่งงาน ลูกคู่แรกของพระอิศวรคือ **พระองค์หนู**และ**พระองค์จิว** ดังข้อความที่ว่า “**ทำขวัญข้าวนี้** เสมือนหนึ่ง**พระอินทร์** **ทำขวัญลูกนางอบพิเสกให้เลี้ยงกัน นั้นแล**”

จากเนื้อเรื่องดังกล่าว หากพิจารณาเปรียบเทียบกับเรื่อง **การสร้างโลกจาก “คัมภีร์นารายณ์ 20 ปาง”** ซึ่งปรับปรุงจากต้นฉบับตัวเขียนสมุดไทยที่ 1 - 4 ที่เก็บรักษา ณ ส่วนภาษาโบราณหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร (กรมศิลปากร, 2551) พบว่า มีรายละเอียดที่แตกต่างกันไม่น้อย คือ การสร้างโลกในคัมภีร์นารายณ์ 20 ปาง กล่าวว่า ภายหลังที่ไฟประลัยกัลป์ล้างโลกหมดสิ้น ขณะอากาศว่างเปล่า พระเวทย์ พระธรรมทั้งหลายได้มาประมวลประชุมกันเข้า บังเกิดเป็นพระเจ้าพระองค์หนึ่ง คือ **พระสยมภูวญาณ** อันทรงพระนามว่า **พระบรมศวร** พระบรมศวรกระทำเทวฤทธิยกพระหัตถ์ขึ้นลูบพระอุระแล้วสะบัดออกไปตรงเบื้องพระพักตร์บังเกิดเป็นพระเจ้าอีกพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า **พระอูมาภควดี** ทั้งสอง

พระองค์ได้ปรึกษากันว่าจะสร้างพิภพภามาพจรสวรรค์ และเขาพระสุเมรุ เพื่อให้เป็นผืนแผ่นดินจะได้เป็นที่อาศัยของเหล่าเทพยดา มนุษย์ ฤๅษี วิทยาธร กิณนร คนธรรพ์ อสุร และสัตว์ต่าง ๆ แต่ลำพังทั้งสองจะบันดาลให้เกิดขึ้นไม่ได้ พระพรเมศวร จึงแสดงอิทธิฤทธิ์ โดยยกพระหัตถ์เบื้องซ้ายขึ้นลูบพระหัตถ์เบื้องขวาสะบัดออกไปก็บังเกิดเป็น **พระนารายณ์** ยกพระหัตถ์เบื้องขวาลูบพระหัตถ์เบื้องซ้ายแล้วสะบัดออกไปก็บังเกิดเป็น **พระพรหมธาดา** ลำดับต่อมาได้สำรอกพระมางสาะในอุทรทิ้งลงมาให้บันดาลเป็นผืนแผ่นดิน ต่อจากนั้น พระพรเมศวรได้ใช้ พระจุทามณีปลุกแห่เหนือพื้นปฐพี แล้ว**พระเจ้าทั้งสี่**ก็บันดาลให้เกิด พระเพลิง พระพาย พระคงคาขึ้น อันเป็นธาตุทั้งสี่ของปวงสัตว์ แล้วรังสฤษฏ์ พระอาทิตย์ พระจันทร์ นางมณีเมขลา ฤๅษี วิทยาธร กิณนร คนธรรพ์ เทพบุตร อัปสร สรรพสัตว์ และอุปาทิกะ อีกทั้ง พระเป็นเจ้าทั้งสี่พระองค์ได้พร้อมกันบันดาลด้วยฤทธิ์ให้เกิดพระอนันตนาคราช อันมีศักดิ์นิภาพ

แม้ว่าเนื้อเรื่องของสองตำนานมีรายละเอียดที่แตกต่างกันแต่ทั้งตำนานสร้างโลกฉบับบ้านปาลาม และการสร้างโลกจากคัมภีร์นารายณ์ 20 ปาง ต่างก็มีที่มาจากตำนานสร้างโลกของอินเดียอย่างแนบเนียน เพียงแต่ว่าตำนานสร้างโลกฉบับบ้านปาลาม ผู้แต่งได้ใช้ภูมิปัญญาขยายความให้พิสดารมากยิ่งขึ้นและได้กล่าวถึงเรื่องต่างๆ อย่างละเอียดล่อ เช่น การกล่าวถึงอวัยวะเพศของพระอิศวรและพระอุมาภควดีว่า “ดอกเตี๊ยะพระอิศวร เปนแต่หัวเอ็นนั้นก็เป็นลงมาแต่ในรากขาพระอิศวร ก็เปนสายเอ็นลงมาตามกะโศกหลังมาตามสันในต่อนั้น ออกเปนเอ็นล่อเหลืออยู่ จึงก็เปนรากตันทา จึงมาเปนเอ็นล่ออยู่ เมื่อแรกสันสักค่างคลีหนึ่งแล จึงพระอินทร์ก็มาใช้พระเพ็ดสะหนูกันให้หยิกเอาหัวเอ็นพระอิศวรอันล่ออยู่นั้นแล ให้หยิกชักออกมา จึงเพ็ดสะหนูกันก็หยิกชักออกได้ 16 องคลี จึงรอยมือเพ็ดสะหนูกันยังมีอยู่นั้นแล ให้พึงรู้ไว้เถิด ฯ จึงก็มีแฉวน้ำคลองน้ำในรูเอ็นพระอิศวรที่ ... (ลบเลื่อน) ... หาน้ำนั้นออกมาหามีได้ก่อน เปนแต่รูเอ็นอยู่ยังหาน้ำกิเลสมิได้ก่อนแล จึงเพ็ดสะหนูกันพระอินทร์ พระพรหม เทวดาทั้งหลายก็ให้เรียกชื่อว่าอิตตะโนนี้ห้อยลงมา อยู่ข้างใต้ดอกเตี๊ยะนั้นสองหนวย ต้นเตี๊ยะนั้นได้แก่พระอิศวร รากเตี๊ยะนั้นได้แก่รากตันทาออกออกมาแต่ขาพระอิศวร อินทรีย์นั้นได้แก่ น้ำกิเลสพระอิศวร แต่ว่าแรกพุนเกิดขึ้นมาหาน้ำกิเลสมิได้ก่อนให้รู้ไว้เถิด ฯ จึงเทวดาทั้งหลายว่า อิตตะโนนี้ เปนงามอยู่แล้ว เปนสายห้อยลงใต้ดอกเตี๊ยะต้นกิ่งามโสภาสันแล้ว จึงเทวดาเพ็ดสะหนูกัน พระอินทร์ พระพรหม พระอรหันตาทินาสบ พระบอริหมณสูนก็มาช่วยกันพิดฉะหนาดูแลไปเห็นอุจาดเปนนักหนา ทั้งพระอิศวร ผู้เจ้าเตี๊ยะนั้นก็แลดูตนเอง ออกปากว่าดูอุจาดแก่ตานักหนา แล้วจึงพระอินทร์ก็มาขบถุษาให้แก่พระอิศวรนํราย ให้ห่อตัวไว้ให้เม็ดอุจาด มิให้เทพาทั้งหลายเห็นอุจาดได้เลย” ...

“อุมาคะวัดตินั้นเล่าเห็นเปนแต่... (ลบลื่อน)... รูพิทพู่เท่าตามตอยู่หน่วยหนึ่งให้ฟัง... (ลบลื่อน) ... ดอกบัวโยนินหามีได้ก่อน จึงเพ็ดสะหนูกันให้พระอิศวรนอรายท่านผู้จะได้เปนเจ้าแผ่นดิน ให้หยิกโยนินางอุมากออกมาให้ติดเล็บสักหนอย... (ลบลื่อน) ... อิศวรก็หยิกเอาโยนิน้องต้องที่เปนตามต... (ลบลื่อน) ... ให้ขาดตามคำที่เพ็ดสะหนูกันใช้ให้ขาด... (ลบลื่อน) ... มาได้เท่าลูกไฟ แล้วให้ฟังรู้ไว้เกิด... (ลบลื่อน)... ติดเล็บพระอิศวรออกมานั้น จึงพระอิศวรยื่นให้แก่พระอินทร์ จึงพระอินทร์ก็รับเอามาแต่มีพระอิศวรเล่า จึงพระอินทร์ก็มาชบขึ้นเปนขาด แล้วจึงพระอินทร์ก็มาให้เรียกชื่อว่าขาดเหตุด้วยสิ่งใดว่าขาดเล็บพระอิศวรนั้นแล จึงก็ว่าขาดพระอิศวรนั้นแลให้ฟังรู้ไว้เกิด ฯ จึงพระอิศวรก็มาแลโยนินดอกบัวนางอุมาคะวัดติดูจาด หยิงก็ว่าเรานี้หนักหนา จึงพระอิศวรก็มาชบภูเขาขาวให้แก่นางอุม่า เปนผ้าขาวชั้นใน นางอุมาก็นุ่งปิดจูดามิให้เห็นเลย ตั้งแต่นั้นมาแลจึงมาเกิดในผ้าขาวรองนอน จึงเมื่อที่ตายก็เอาผ้าขาวนุ่งผีไปด้วย ว่าผ้าขาวนั้นแลให้ฟังรู้ไว้เกิด ฯ และการกล่าวถึงการเสพสมระหว่งพระอิศวรกับนางอุมาคะวัดดีที่ว่า “...พระอิศวรว่าให้ถือให้ทำดังเราสอนนี้แล ให้ปูผ้าขาวก่อนครั้นบ้วนน้ำบานจึงให้นอน จะแกลงข้างซ้ายพระอิศวร เมียพระอินทร์นางโสระทันมา ก็สอนให้แก่นางอุม่าให้กราบไหว้ ถวายโรบปร่าง แก่ผัวนั้นสิ้นทั้งข้างนอกข้างใน จนชีวิตทั้งสองตั้งแต่นั้นไป...จึงนางอุมาคะวัดดีก็รู้ในตัวเองว่าบ้วนน้ำ...นางอุมานอนลงในผ้าขาวนั้นแลข้างขวา ทะแกลง จึงพระอินทร์ทะแกลงข้างซ้าย นางเผยแพร่ดูให้ด้วยอักษรรับเอาพิณฑูตั้งพิณฑูด้วยอักษร จึงก็ลิมสมบัติทั้งสองนั้นแล”

ในเนื้อเรื่องอีกตอนหนึ่งของตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลาม ได้กล่าวถึงสาเหตุที่น้ำทะเลมีรสเค็ม และการเกิดของปลา และนก ไว้อย่างพิสดารว่า “...จึงนางอุมาก็เอาผ้าขาวรองน้ำกามไปซักในบางแม่น้ำใหญ่ออกไปถึงทะเลใหญ่นั้น จึงนางอุมาก็เหยียวลงในน้ำทะเล แล้วจึงเทวดาทั้งหลายก็มาชุมนุมกันในที่นางซักผ้าขาวอันนั้นพร้อมกันสิ้น ทั้งพระบอริเมนสุนชบสรรค่น้ำเยี่ยวนางให้เค็มในทะเลนั้นขึ้นเสียสิ้น บัดเดียนั้นแลให้ฟังรู้เกิด จึงนางก็ซักล้างผ้า น้ำกามนั้นให้ออกแต่ผ้าขาวนั้น น้ำกามอันนางทุบตีผ้านั้น ก็จูดขึ้นข้างบนก็ย้ง กะจูดตกลงในแผ่นดินนั้นก็ย้ง นางชะใช้ล้างลงในบางน้ำทะเลนั้น ฟุ้งลอยไปข้างน้ำจืดก็ย้ง ข้างน้ำทะเลก็ย้ง จึงเทวดาเอาน้ำกามอันตกลงในน้ำนั้นชบขึ้นให้เปนปลา น้ำกามอันแห่งนั้นออกไปเปนปลาเกล็ด น้ำกามอันเปี่ยกนั้นออกไปเป็นปลาเมลิ้นนั้นแล ฟุ้งลอยออกไปข้างทะเลเปนปลาทะเล ฟุ้งลอยออกไปข้างน้ำจืดเปนปลาน้ำจืด น้ำกามอันแห่งเปนปลาเกล็ด น้ำกามอันเปี่ยกเปนปลาเมลิ้น เหตุตั้งนั้นแลปลาเกิดด้วยน้ำกามพระอิศวร และนางอุมาคะวัดตินั้นแล เหตุตั้งนั้นแลที่ปลาก็มาเมลิ้นก็มาควเกิดด้วยน้ำกามนั้นแล

ให้ฟังรู้ไว้เถิด ฯ... เมื่อนางซักผ้าขาวนั้นทบทิสะบัดวันนั้น น้ำกามในผ้าจะฉุดตกลงในแผ่นดินนั้นเทวดาขบขึ้นให้เป็นสัตว์พันละสัตว์น้อยใหญ่เทียมที่หาไว้ได้นั้นแล... หมันเกิดด้วยน้ำกามนั้นให้ฟังรู้ไว้เถิด น้ำกามอันฉุดขึ้นบนเวหาขึ้นเทวดาให้ขบปนกันน้อยใหญ่ทั้งเพ แลฟังรู้ไว้เถิด ฯ”

จากเนื้อหาบางส่วนที่ยกมากล่าวนั้น สิ่งที่เห็นได้ชัดก็คือ ความคิดและจินตนาการของผู้แต่งซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดความเชื่อในตำนานเรื่องการสร้างโลกของอินเดีย แต่ก็มีส่วนแตกต่างกันโดยที่ผู้เขียนได้เพิ่มเติมปรับเปลี่ยนสาระบางส่วนซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นท้องถิ่นระดับลึกลับอย่างหลากหลายและพิสดาร เพื่อเป็นเครื่องประเทืองปัญญา ประเทืองอารมณ์ของผู้คนร่วมสมัย และผู้คนรุ่นหลัง อาทิ ในตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าสาม ได้นำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนามากล่าวถึงเป็นเบื้องต้นว่า “๑ สิทธิการิยะ เมื่อแรกจะตั้งต้นแผ่นดิน เกิดศีลก่อน แล้วจึงเกิดทานเล่า แต่นั้นมาให้ฟังรู้ไว้เถิด...” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาในพื้นที่ภาคใต้ที่มีต่อชุมชนและผู้เขียน และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ 12 นักษัตรก็เช่นเดียวกัน ตำนานสร้างโลกฉบับนี้ใช้สัตว์ป่าพื้นบ้านคือ กระเจง เป็นสัตว์ประจำนักษัตรปีเถาะแทนที่จะเป็นกระต่าย ดังที่ว่า “... ปีเถาะลูก พระอิศวร คนหนึ่งเล่า พระอินทร์ให้เรียกชื่อนางพวง (กระเจง) จึงว่าปีเถาะนักษัตรให้ฟังรู้ไว้เถิด ฯ” การนำพะจงหรือกระเจงมาใช้ก็เพราะว่า ในสมัยโบราณชาวภาคใต้และชาวมลายูใช้พะจงหรือกระเจงเป็นสัตว์ประจำปีเถาะนักษัตร (เพิ่งเปลี่ยนมาเป็นกระต่ายภายหลัง) เพราะคุ้นเคยกับกระเจง เนื่องจากสัตว์ชนิดนี้มีอยู่ในทุกพื้นที่ของภาคใต้ แต่ในพื้นที่จังหวัดชุมพรลงไปจนสุดปลายแหลมมลายูไม่มีกระต่ายป่า คนปักษ์ใต้และคนมลายูในสมัยโบราณจึงคุ้นเคยกับกระเจงมากกว่ากระต่าย อีกทั้งเรื่องราวของกระเจงซึ่งเป็นตัวแทนแห่งความฉลาดและแกมโกงยังปรากฏอยู่ในตำนานเมืองปัตตานี และไทรบุรีด้วย นอกจากนี้การที่ตำนานสร้างโลกฉบับนี้ได้กล่าวถึงพระอินทร์โดยยกย่องให้พระอินทร์เป็นใหญ่กว่าเทพทั้งปวงและกล่าวถึงพระวิษณุกรรมหรือพระเพ็ชระสนุกันด้วยการกล่าวถึงบทบาทของเทพทั้งสองไว้หลายแห่ง เช่น “..เทพดาอินทร์ พรหม พระอรหันตาชินาสัพพะ พระปัดเจกกระโพด พระเพ็ชระสนุกันทั้งหลายก็มาชุมนุมกันในมิกคะเจดิสวรรค์ทั้ง 15 ชั้นพิมาน แล้วก็มาชวนกันคิด จึงเพ็ดสะหนุกันว่าแก่พระอินทร์ มาเราทั้งหลายจะสมมุติให้พุนเกิดขึ้นเปนเทวบุตร...แล้วให้พระอินทร์ให้ชื่อว่าพระบอริเมนสุน...” และ “จึงพระเพ็ชระสนุกันเทวดาททั้งหลายก็ว่าไว้ให้พร้อมด้วยกัน แล้วให้พระอินทร์ให้ชื่อ แล้วจึงพระอินทร์ใช้ชื่อ ว่า พระบอริเมนสุน... จึงพระอินทร์ให้เรียกชื่อว่าพระอิศวรนะรายแล ให้เป็นเจ้าแก่แผ่นดินแล นางนั้นพระอินทร์พระพรหมให้ชื่อว่านางอุมาคะวคิตแล ให้เป็นเจ้าแก่น้ำนั้น เกิด ฯ” และ “... พระอินทร์

ขบลูกไม้หว่า 3 ลูกให้แก่พระอิศวรกับนางอุมาคะวักติกินจึงบังเกิดมีกิเลสตัณหา...” และ “...พระอินทร์ พระพรหม เทวดาทิ้งหลายก็มาช่วยเลี้ยงรักษาลูกนางทั้ง 12 พงศา... นางโสจิตตรา นางโสทันธรรมา นางโสดาหรา นางสุวันดาหรา ก็ลงมาเป็นแม่นม...” การที่ในตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลาม ยกย่องให้พระอินทร์และพระวิษณุกรรมมีบทบาทสูงกว่าเทพอื่นๆ เป็นเพราะว่า แต่เดิมในศาสนาพราหมณ์ยกย่องให้พระอินทร์เป็นจอมเทพหรือประมุขของเทวดาทิ้งปวง เป็นประธานเทวสภา เป็นเจ้าแห่งสภาพภูมิอากาศ และเป็นเจ้าแห่งการสงคราม มีหน้าที่ปกครองสวรรค์และอภิบาลโลก ถือกำเนิดในสมัยยุคเวท ต่อมาในสมัยที่ตรีมูรตื่อบูบตีขึ้น พระอินทร์ถูกลดบทบาทลง และมีพฤติกรรมทางเพศมากขึ้นกระทั่งกลายเป็นเทวดาชั้นรองจากเทพตรีมูรติมาจนกระทั่งปัจจุบัน ส่วนพระวิษณุกรรมหรือพระเพ็ดสะหนุกัน เป็นเทวดานายช่างใหญ่ของพระอินทร์ ที่สร้างเครื่องมือสิ่งของต่างๆ ให้เกิดขึ้นตามเทวโองการจากพระอินทร์ ความเชื่อดังกล่าวคงจะแพร่หลายเข้ามาในภาคใต้พร้อมๆ กับพุทธศาสนาและได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาอย่างกว้างขวาง จึงไม่น่าแปลกที่พระอินทร์ในตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลามมีบทบาทสูง เพราะในพุทธศาสนาบทบาทของพระอินทร์ซึ่งปรากฏหลักฐาน ในคัมภีร์นั้นมีมากมาย เช่น พระอินทร์และเหล่าทวยเทพอาราธนาให้พระโพธิสัตว์เสด็จไปอุบัติเพื่อพระโพธิญาณในโลก พระอินทร์และเหล่าทวยเทพเฉลิมฉลองเมื่อพระโพธิสัตว์ประสูติ พระอินทร์รับสั่งให้พระวิษณุกรรมไปเนรมิตสระโบกขรณีให้เป็นสถานที่เล่นแก่พระโพธิสัตว์ พระอินทร์เสด็จมาช่วยหุงข้าวปายาส เป็นต้น การให้ความสำคัญกับพระอินทร์มากกว่าเทพอื่นๆ ดังกล่าวจึงเป็นการอนุวรรตตามพุทธศาสนานั้นเอง

ภูมิปัญญาและคุณค่าของวรรณกรรม

วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เรื่องนี้เสนอให้เห็นภูมิปัญญาและหน้าที่อันเป็นคุณูปการแก่ชุมชนและสังคมในลักษณะการบำรุงปรุงแต่งให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุขทางชีวภาพ และความไพบลูย์พูนสุขทางจิตวิญญาณ โดยช่วยให้ผู้อ่านเกิดความประเทืองสติปัญญา และประเทืองอารมณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ด้านภูมิปัญญา ตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลามตกผลึกเป็นศาสตร์ชาวบ้านที่ผู้แต่งใช้การหลอมรวมจากความรู้ที่รับอิทธิพลมาจากอินเดีย โดยผสมผสานกับพุทธศาสนา ความรู้ท้องถิ่น และความคิดจินตนาการของผู้แต่ง กลายเป็นทุนทรัพย์ทางวัฒนธรรมของสังคมอันเป็นความฉลาดลึกของผู้แต่งซึ่งแสดงถึงความเป็นพหุสูติที่สังคมและชุมชนยอมรับและถือปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง อาทิ คติการยกให้พระอินทร์มีบทบาทสำคัญเหนือกว่าเทพอื่นใด นอกจากเป็นการยกชูพระอินทร์โดยตรงแล้ว ถือว่าเป็นการยกชูพุทธศาสนาไปโดย

ปริยาย เนื่องจากพระอินทร์เป็นสัญลักษณ์ในวรรณคดี พุทธศาสนา และวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะในภาคใต้อย่างกว้างขวาง จึงนับได้ว่าเป็นการใช้ภูมิปัญญาเนรมิตความศรัทธาให้เกิดพลวัตเป็นภูมิปัญญาใหม่สวมต่อกับภูมิปัญญาเดิม ในส่วนของการปฏิบัติบางอย่างตำนานเล่มนี้ได้กล่าวว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจากเทพชั้นสูงและเทพเจ้าเคยปฏิบัติมาก่อน การรู้และปฏิบัติจะเป็นประโยชน์และเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ซึ่งต่อมาพัฒนามาเป็นประเพณีและพิธีกรรม เช่น ภูมิปัญญาการคัดสรรเมล็ดพันธุ์ข้าว ได้กล่าวเป็นเชิงตำนานว่า เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อครั้งพระอิศวรและพระแม่อุมาประกอบพิธีแต่งงานกันและสืบทอดมาถึงชั้นลูก โดยกล่าวถึงการตวงข้าว การประพรมน้ำยา**คู้ทรัพย์**ให้ทั่วทุกเมล็ดข้าว การใช้ผ้าขาวปิดกองเมล็ดพันธุ์ข้าว การทิ้งข้าวไว้ 1 คืน การตวงข้าวอีกครั้งหนึ่ง และการตรวจสอบปริมาตรว่าเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้น กระบวนการดังกล่าวนับเป็นภูมิปัญญาที่ยังคงใช้กันอยู่ในปัจจุบัน หรือการที่ตำนานเล่มนี้ได้กล่าวถึงการที่พระอินทร์ใช้คาถาขับไล่อไฟให้แก่พระอิศวรปลงศพลูกลงจากเรือนไปฝั่งทำให้เกิด**ขวัญไฟ**และได้กลายเป็นความเชื่อเกี่ยวกับการใช้หัวไฟประกอบพิธีกรรมทำศพหรือพอกพาดิดตัวเพื่อไล่ผีซึ่งกลายเป็นคติความเชื่อของชาวภาคใต้จนกระทั่งปัจจุบัน (พิชัย แก้วขาว, 2548) ภูมิปัญญาอีกประการหนึ่งที่ปรากฏเด่นชัด ก็คือ ผู้แต่งใช้ภูมิปัญญากระทำให้ตำนานเรื่องนี้เป็นของขลังนำศรัทธา เป็นอุบายให้เห็นความสำคัญและอนุรักษ์ต้นฉบับและให้ถือปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายดังที่กล่าวไว้ในส่วนต้นของหนังสือว่า ผู้อ่านผู้เรียนจะต้องปฏิบัติต่อหนังสืออย่างไร และหากไม่ยึดถือปฏิบัติหรือกระทำผิดจะบังเกิดโทษอย่างไร นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ล้วนเป็นภูมิปัญญาเชิงอุบายที่มีบทบาทสำคัญต่อการฝึกอบรมนิสัยของผู้คนและสร้างให้มีจิตสำนึกระหว่างคนต่างรุ่นต่างฐานะว่าเป็นคนในชุมชนเดียวกัน ให้เห็นคุณค่าของกันและกัน

ด้านคุณค่า วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้เรื่องนี้มีบทบาทหน้าที่แฝงที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถแลเห็นบางส่วนในอดีตที่ซ่อนเร้นอยู่ แม้วรรณกรรมมุ่งสะท้อนภาพแห่งอดีต แต่ถ้าพยายามศึกษาด้วยความสุขุมรอบคอบก็ย่อมนำไปสู่ความเข้าใจอนาคตได้ วรรณกรรมเรื่องนี้ให้ความคิดแก่ผู้อ่าน คือ ช่วยสร้างนิสัยความเป็นคนช่างคิด ช่างเฉลียว ช่างวิเคราะห์ และช่างวิพากษ์ อันเกื้อกูลให้เกิดการประเทืองปัญญาและประเทืองอารมณื อีกทั้งมีสาระบางอย่างตกผลึกเป็นแก่นสารที่ช่วยชี้นำทางเลือกสำหรับการดำเนินชีวิตได้ สิ่งที่เห็นได้ชัดเกี่ยวกับคุณค่าอันโดดเด่นของวรรณกรรมเรื่องนี้คือ คุณค่าด้านคติชนวิทยา กล่าวคือ เป็นวรรณกรรมที่สำแดงถึงความเป็นท้องถิ่น หรือความเป็นชาวบ้านภาคใต้ จึงมีคุณค่าอย่างยิ่ง

ต่อการศึกษาคติชนชาวบ้าน หรือคติชนวิทยา ทั้งนี้เพราะผู้แต่งได้ใช้ความเป็นท้องถิ่นปรุงแต่งวรรณกรรมของตนตั้งแต่การใช้ภาษา บริบททางสังคม วัฒนธรรม จากชุมชนอันเป็นแหล่งบ่มเพาะความเป็นตัวตนของชาวภาคใต้มากกล่าวถึง จึงทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้ส่วนหนึ่งได้สะท้อนภาพความเป็นจริงของชาวบ้านทั้งในระดับผิวบนและระดับลึกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำมาหากินได้ นอกจากนี้หากพิจารณาในเชิงประวัติศาสตร์วรรณกรรมเรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของกลุ่มชนในท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่างที่มีคติความเชื่อทางพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ และคติความเชื่อดั้งเดิมของท้องถิ่นผสมผสานกันอยู่ อีกทั้งสะท้อนการปฏิสัมพันธ์กับคนต่างถิ่นทั้งใกล้และไกลอันเนื่องมาจากการเมื่อง การปกครอง การพาณิชย์นาวี และผนวกด้วยอารยธรรมจากตะวันออกและตะวันตก (พิชัยแก้วขาว, 2548)

บทส่งท้าย

ตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลามเป็นวรรณกรรมเรื่องหนึ่งที่มีสิ่งสำคัญถึงความ เป็นท้องถิ่น/ความเป็นพื้นบ้านภาคใต้ปรากฏอยู่ ได้แก่ ส่วนที่เป็นบุคลิกภาพของท้องถิ่นอันเป็นโครงสร้างของผู้คนและชุมชนที่ผู้แต่งสอดซบจนขับเคลื่นออกมาที่สามารถเห็นได้ฉับพลันทันทีและอาจจะเห็นได้ด้วยการพินิจพิเคราะห์ ในการศึกษาจึงต้องอาศัยพื้นความรู้เกี่ยวกับภาคใต้หรือบริบท และศิลปะการมองเชิงวิจิตรให้แลเห็นคน แลเห็นสังคม และแลเห็นสิ่งซึ่งแฝงเร้นซ่อนตัวของผู้แต่งที่ประดิษฐ์งานขึ้นมาในลักษณะภาพความจริงอันแฝงอยู่กับภาพสมมติ ในด้านการแต่งแม้วรรณกรรมเล่มนี้แต่งด้วยร้อยแก้ว แต่การร้อยเรียงถ้อยคำเป็นแบบเก่าและมีคำจำนวนมากเขียนตามเสียงพูด อีกทั้งมีถ้อยคำเก่าอันเป็นภาษาถิ่นใต้มากมาย บางตอนเขียนวกไปเวียนมา นอกจากนี้เนื้อหาบางตอนขาดหาย การศึกษาหรือทำความเข้าใจเรื่องนี้จึงต้องใช้ความอดทน ความเพียร และต้องสอบถามจากผู้เฒ่าผู้แก่ให้ช่วยชี้แนะ เหล่านี้ล้วนผู้ศึกษาต้องใช้เวลาทั้งสิ้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงยังเป็นงานที่ขาดความสมบูรณ์ อีกทั้งเป็นการนำเอาบางส่วนมาใช้ในมุมมองแคบๆ เท่านั้น แต่ผู้ศึกษาหวังว่าจะเป็นงานเชิงพินิจที่มีประโยชน์ตามสมควร

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2551). “การสร้างโลก”. **นารายณ์ยี่สิบปาง ปฐมแห่งรามเกียรติ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค.
- ชวน เพชรแก้ว, สำนักศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคใต้. (2540). **วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ : สถานภาพการศึกษาและแหล่งสืบค้น**. นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์ใหม่ พรินติ้ง.
- ชวน เพชรแก้ว. (2547). **วรรณกรรมท้องถิ่น : วรรณกรรมปริทัศน์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชวน เพชรแก้ว และคณะ. (2548). **วรรณกรรมท้องถิ่น : วรรณกรรมคัดสรร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชัยวุฒิ พิชะกุล. (2548). “นางโกลวตี คำกาพย์”. **วรรณกรรมท้องถิ่น : วรรณกรรมคัดสรร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิชัย แก้วขาว. (2548). “ตำนานสร้างโลกฉบับบ้านป่าลาม”. **วรรณกรรมท้องถิ่น : วรรณกรรมคัดสรร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สาคร บุญเลิศ. (2547). “อัตลักษณ์และพลวัตวรรณกรรมท้องถิ่นกลุ่มประวัติศาสตร์ พงศาวดารและตำนาน”. **วรรณกรรมท้องถิ่น : วรรณกรรมปริทัศน์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุธิวรงค์ พงศ์ไพบูลย์. (2542). “วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้”. ใน **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 14**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
- (2542). “เพลง”. ใน **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคใต้ เล่ม 11**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
- (2547). **วัฒนธรรมการสร้างวรรณกรรมในภาคใต้**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- (2548). “คำชี้แจง”. **วรรณกรรมท้องถิ่น : วรรณกรรมคัดสรร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุธิวรงค์ พงศ์ไพบูลย์ และชวน เพชรแก้ว. (2547). **วรรณกรรมท้องถิ่น : วรรณกรรมพินิจ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เสาวลักษณ์ อนันตศาสนต์. (2547). **ตำนานพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.